

□AYLİN ÇAKIR
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

Gönderilme Tarihi: 19/5/2022
Kabul Tarihi: 30/5/2022
Revizyon Tarihi: 26/6/2022

**ÇATAK, DOKUZLAR VE KÖFÜNDERE AĞZI İLE SARIZ VE
YÖRESİ AVŞAR AĞZI ARASINDA
BAZI BİÇİMBİRİMSEL KOŞUTLUKLAR: -mİş/-İk, -(A)cAk/-İcİ
SOME MORPHEMIC PARALELLISMS BETWEEN ÇATAK,
DOKUZLAR AND KÖFÜNDERE DIALECT AND SARIZ AND AVŞAR
DIALECT: -mİş/-İk, -(A)cAk/-İcİ**

Öz: Anadolu, 11-14. Yüzyıllar arasında yapılan göçlerle Türkleşmiş, Oğuzlaşmıştır. Anadolu'ya gelen kalabalık grubun içinde Oğuz boyları dışında başka Türk unsurların olduğu bilinmektedir. Anadolu'ya gelen her boy, kendi ağız özelliklerini koruyarak gelmiş ve geldikleri coğrafyada da bu ağız özelliklerini yaşatmışlardır. Aynı boya mensup olanların aynı coğrafi bölgeye yerleşmemesi, değişik boyların aynı bölgede birlikte yaşamaları sonucu bir coğrafi bölgede değişik ağız tabakaları oluşmuştur. Bu nedenle günümüzde hangi Oğuz boyunun nereye yerleştiğini saptamak güçtür. 21 kol, 174 oymaktan oluştuğu bilinen Avşarları yerleşim bölgelerine göre Anadolu Avşarları, İran ve Azerbaycan Avşarları, Orta Asya'da kalan Avşarlar olarak sınıflandırmak mümkündür. Anadolu Avşarları neredeyse tüm Anadolu'ya dağılmıştır. Pek çok arkaik özellik barındıran Avşar ağızı, yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Başta Anadolu Avşarları olmak üzere diğer coğrafyalardaki Avşar ağızının derlenerek kayıt altına alınması gerekmektedir. Bu çalışmada Çatak, Dokuzlar (Kiraz) ve Köfündere (Ödemiş) ağızında saptanan ve komşu köylerde kullanılmayan bazı biçimbirimlerin Avşar ağızındaki biçimbirimlerle olan koşutluklarını gösterilmeye çalışılacaktır. Bu koşutlukların tespiti; Çatak, Dokuzlar ve Köfündere köylerinin Avşar köyü olduğunu söylemek için yeterli olmasa bile sonraki çalışmalara ışık tutacaktır.

Anahtar Sözcükler: Avşar Ağızı, Ödemiş Ağızı, Kiraz Ağızı, Sarız Ağızı.

Abstract: Anatolia has become Turkish and Oguz with migrations made between 11-14 centuries. The crowd coming to Anatolia is known to have also other Turkish elements except Oguz clans. Each clan that cameto Anatolia, it came by preserving its own dialect and kept these dialect characteristics alive in there gion where they came from. As a result of the members of same clans do not settle in the same geographical area and different clans live together in the same region have created different layers of dialect in a geographical region.

Both the interaction between different Oguz clans and non-Oguz ethnic groups have enabled the Anatolian dialect to be diversified. It is difficult to determine which clan of Oguz is located by looking at the properties of the dialect today. It is known that Avshars is composed of 21 section and 174 troops in themselves, which are based on Yıldızhan section of Bozoks. According to residential areas, it is possible to classify Avshars as Anatolian Avshars, Iran and Azerbaijan Avshars and Avshars remaining in Central Asia. Anatolia Avshars is scattered almost all over Anatolia. Facing the danger of extinction, the Avshar dialect has many archaic features. The Avshar dialect in other geographies, especially Anatolian Avshars, must be compiled and recorded. In this study, we will try to show the parallelism with some features that we have detected in dialects of Çatak, Dokuzlar (Kiraz), Kofundere (Odemis) between Avshar dialect. In this study, we have given in the dialect of Çatak, Dokuzlar (Kiraz) and Kofundere (Odemis) and in the villagers preserving the parallelism of some morphemes with the morphemes in the dialect of avshar. Of course, these parallels are not enough to say that Çatak, Dokuzlar and Kofundere villages are Avshar villages. However, this kind of thing can be brought by we aim.

Keywords: Afshar Dialect, Odemis Dialect, Kiraz Dialect, Sarız Dialect.

GİRİŞ

Anadolu'da çok geniş bir coğrafyaya dağılan Avşarlar, Bozokların Yıldızhan koluna dayanır. Kendi içinde 21 kol, 174 oymaktan oluştuğu bilinen Avşarlar neredeyse tüm Anadolu'ya dağılmıştır. Yerleşim bölgelerine göre Avşarları; Anadolu Avşarları, İran ve Azerbaycan Avşarları, Orta Asya'da kalan Avşarlar olarak sınıflandırmak mümkündür. (Sümer 1991:160-164).

Avşarlar Kars, Maraş, Antep, Kozan, Adana (Çukurova), Orta Anadolu'da Sivas Divriği, Kangal, Suşehri, Ankara Haymana, Bâlâ, Bolu, Kayseri Pınarbaşı, Sarız, Kastamonu, Manisa Demirci, Kütahya, Uşak, Aydın Bozdoğan, Söke, İzmir Birgi, Muğla Milas dolaylarına yerleşmişlerdir (Sümer 1992:215).

Kiraz ilçesine yerleşen Türkler; çoğunlukla Oğuz Türklerinin Bozok kolunun Avşar boyuna bağlı aşiretlere; çok azı da Üçok kolunun Salur boyuna bağlı aşiretlere mensuptur. Nitekim Kiraz'ın köy adlarının beş tanesi Avşar boyuna bağlı aşiret adlarıyla aynı adı taşımaktadır (Aksakal 2013:22).

Boy Adı	Aşiret Adı	Köy Adı
Bozoklar-Avşar	Cerit	Ceritler
Hâliller	Haliller	
Çatak/Çitak	Çatak	

Derleme yaptığımız köylerden birinin adının Çatak olması, Dokuzlar köyünün Çatak köyünden ayrılarak ayrı bir köy olarak anılması, Avşar ağzı ile adı geçen köylerin ağızları arasında koşutluk olduğu varsayımımızı destekler görünmektedir.

Asırlar boyunca pek çok medeniyete ev sahipliği yapan Ödemiş, Germiyanogulları subaşı Aydınoğlu Mehmet Bey tarafından 1304 yılında Bizanslılardan alınarak tamamıyla bir Türk şehri olmuştur. 1684 yılında havzanın doğusunda göçebe yaşantıları ve Ötemiş (Otamış) adıyla bilinen Türkmen yörük grubunun şimdiki Ödemiş kentinin bulunduğu yerde yerleşik duruma getirilmesiyle Ödemiş kentinin temelleri atılmıştır (Yavuz 2013:22).

Ancak Ödemiş'i oluşturan Oğuz boyunun sadece Ötemiş (Otamış) yörük grubundan oluştuğunu söylemek yanlış olur. Kente başka Oğuz boyları ile Oğuz dışı Türk unsurların da yerleşmiş olması güçlü bir olasılıktır.

Korkmaz *Anadolu Ağızlarının Etnik Yapı ile İlişkisi Sorunu* adlı çalışmasında Oğuz boylarından Salur, Avşar ve Kınık ağızlarının özelliklerini ortaya koymuştur (Korkmaz 1971). Anadolu'ya yerleşen Oğuz boyları başka boy ve halklarla karıştığından günümüzde Türkiye Türkçesi ağzları açısından hangi Oğuz boyunun hangi bölgeye yerleştiğini bulgulamak oldukça zordur. Dolayısıyla ağız özelliklerine bakarak etnik yapı belirlemeye çalışırken dikkatli olmak gerekir (Gülsevin 2009). Gülsevin, 2009'daki çalışmasında Çepni ağzının komşu köylerin ağzından etkilenip etkilenmediğini saptamak için Çepni ağzının kullanıldığı köylerin ağız özelliklerini komşu köylerle karşılaştırmıştır. Çünkü bir ağız bölgesindeki özellik, komşu ağız bölgesinde de saptanırsa bu iki ağız bölgesi arasında bir etkileşimden söz edilebilir. Bu açıdan saptanan ağız özelliğinin komşu ağızlarda olup olmadığının kontrolü çalışmanın güvenilirliği açısından önemlidir.

Bu çalışmada da Çatak, Dokuzlar ve Köfündere köylerinin ağız özellikleri komşu köylerin ağız özellikleri ile karşılaştırılarak verilmiştir (Komşu köylerin ağız özellikleri için bk. Çakır 2020). Çalışmanın aşamaları, çalışmadan elde edilen bulgular ve çıkarımlar ilgili bölümlerde sunulmuştur.

Kuramsal Çerçeve

Karahan, *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması* adlı eserinde Türkiye Türkçesi ağızlarını Türkiye siyasî sınırlarını temel alarak -Trakya Bölgesi dışında- *Batı Grubu, Doğu Grubu ve Kuzeydoğu Grubu* olarak ulamlaştırmıştır. Ayrıca bu gruplara ait *alt ağız gruplarını* belirlemiştir. Ulamlaştırmada ana ağız gruplarını saptamak için on dört sesbilimsel, sekiz biçimbilimsel, bir sözdizimsel olmak üzere 36 dilbilgisel ölçüt kullanılmıştır. Ancak alt ulamlar için kullanılan dilbilgisel ölçüt sayısı çok daha fazladır (Karahan 1996).

Çatak, Dokuzlar, Köfündere, Sarız ve yöresi ağızı; alt ulamları farklı olmasına rağmen *Batı Grubu Ağzına* dâhildir. Avşar olduğu bilinen köylerin ağızı bile komşu ağızlardan etkilenme gibi faktörler gereği farklı alt ulamlara dahil edilebilir.

Bu bakımdan kendilerini Avşar olarak tanıtan Çatak, Dokuzlar ve Köfündere köylerinin ağızı ile komşu ağızlar karşılaştırılmış ve farklılıklar saptanmıştır. Daha sonra bu farklılıkların Avşar olduğu bilinen (Halaçoğlu 1973:2; Sümer 1992:223-224) Sarız ve yöresi ağzında olup olmadığı incelenmiştir. İnceleme sonunda Çatak, Dokuzlar ve Köfündere köylerinin ağzında olan ancak komşu ağızlarda olmayan biçimbirimlerin Sarız ve yöresi ağızıyla koştur bulgulanmıştır.

Yöntem

Çalışma, 2016-2017 yıllarında derlediğimiz dil verilerine dayanmaktadır. Konuşucu olarak özellikle köyden pek dışarı çıkmamış, ağız özelliklerini yaşatan, orta yaş ve üzeri kişiler tercih edilmiştir. Bu çalışma için üç kadın, üç erkek konuşucudan derleme yapılmıştır. Derlemeler, sohbet ve ortam dinlemesi olarak sözlü söylem şeklinde yapılmıştır. Konuşucuların gündelik işleri, geçim kaynakları, düğün gelenekleri ve köyün tarihi gibi konuşucuların hakkında rahat

konuşabileceği, yabancı olmadıkları konular sohbet konusu olarak seçilmiştir. Derlemeler, konuşmacının bilgisi dâhilinde ses kayıt cihazına kaydedilmiş, ardından IPA'ya göre çevriyazıya dönüştürülmüştür. Elde edilen metinler sesbilim, biçimbilim ve sözdizim özelliklerinin tespiti için fişlenmiştir. Adı geçen köylerin bazı biçimbirimsel özellikler açısından komşu köylerden ayrıldığı tespit edilmiştir (Ödemiş, Kiraz ve Beydağ ilçeleri ağızlarının özellikleri için bkz. Çakır 2020).

Bu çalışmada, ağız özellikleri bakımından komşu köylerden ayrıldığı tespit edilen Çatak, Dokuzlar ve Köfündere köylerinde *-mİş/-İk*, *-(A)çAk/-ici* biçimbirimlerinin kullanımı ve bu kullanımların Sarız ve yöresi Avşar ağızı ile olan koşutlukları ele alınmıştır. Sarız ve yöresi Avşar ağızı için Mehmet Akif AYVAZ tarafından 2013 yılında hazırlanmış *Sarız ve Yöresi Avşar Ağızı* adlı yüksek lisans tezi temel alınmıştır. Bu çalışmanın temel alınmasının esas nedeni, Anadolu'da hangi Oğuz boyunun nereye yerleştiği tam olarak bilinmemesine rağmen Sarız ve yöresi halkının Avşar olmasının bilinmesidir (Halaçoğlu 1973:2; Sümer 1992:223-224).

Çalışmanın ilk adımında Çatak, Dokuzlar ve Köfündere köylerinin ağız özellikleri komşu köylerin ağız özelliği ile karşılaştırılmıştır. Kendilerini Avşar olarak tanıtan bu köylerin ağızlarındaki biçimbilimsel farklılıkların Sarız ve yöresi Avşar ağızında olup olmadığına bakılmıştır. Elde edilen bulgular ve bu bulgulardan ulaşılan sonuçlar ilgili başlık altında sunulmuştur.

Bulgular

Oluşturulan veri tabanından elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

1. Yapılan derlemeler sonunda Kiraz'ın Çatak ve Dokuzlar köylerinin eylemin konuşma anından öncesine gönderimde bulunan *-mİş* biçimbiriminin yanı sıra *-İk* biçimbiriminin kullanımı açısından komşu köylerden ayrıldığı saptanmıştır. Bu ayrımlıklar Sarız ve yöresi Avşar ağızı ile koşutluk göstermektedir.

-İk biçimbirimi, Türkiye Türkçesi ağızlarında farklı görevlerde kullanılır. Bu biçimbiriminin türetim, ortaç, ulaç, eylemin konuşma anından öncesine gönderimde bulunan biçimbirim görevlerinde kullanıldığı saptanmıştır (Buran 1996).

Ahmet Caferoğlu *Güneydoğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar*, Zeynep Korkmaz *Güney-Batı Anadolu Ağızları*, Tuncer Gülensoy *Karacaoğlan'ın Şiirlerinde Dil ve Üslup*, Ömer Asım Aksoy *Gaziantep Ağızı-I* adlı çalışmalarında *-İk* biçimbiriminin eylemin konuşma anından öncesine gönderimde bulunan biçimbirim görevinde kullanıldığı bilgisini aktarmıştır (Buran 1996: 12).

Tablo 1'de Çatak ve Dokuzlar köyleri ile Sarız ve yöresi Avşar ağızında eylemin konuşma anından öncesine gönderimde bulunan biçimbirimler gösterilmiştir.

Tablo 1. Eylemin konuşma anından öncesine gönderimde bulunan biçimbirimler

Çatak ve Dokuzlar Ağızı		Sarız ve yöresi Avşar Ağızı
gel-miş	Komşu Ağızlarda: gel-ik	gel-miş
gel-ik	YOK (bk. Çakır 2020)	gel-ik

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi her iki ağız bölgesinde eylemin konuşma anından öncesine gönderimde bulunan –miş ve –Ik olmak üzere iki biçimbirim vardır. Bizim için önemli olan –Ik biçimbiriminin Çatak ve Dokuzlar köylerinde kullanılıp komşu ağızlarda kullanılmamasıdır.

-Ik biçimbiriminin Çatak ve Dokuzlar köylerinde saptanan kullanımları örnek (1) a, b, c ve d'de gösterilmiştir.

(1) a. ...bu evleri o **yapdırık**, bu damları bilen o **yapdırık**...(Çatak)

'Bu evleri o yaptırmış, bu damları bile o yaptırmış.'

b. ...daha eveli **gelik**. onnar geleli yüz seneyi **geçik**...(Çatak)

'Daha önceden gelmiş. Onlar geleli yüz seneyi geçmiş.'

c. ...eväldän zäten **yapılık**...(Dokuzlar)

'Önceden zaten yapılmış'

d. ...bubam **dikmeyik**...(Dokuzlar)

'Babam dikmemiş.'

Çatak ve Dokuzlar köylerine ait (1) a, b, c, d'deki örnekler incelendiğinde –Ik biçimbirimin tüm kullanımlarının üçüncü tekil kişiye ve eylemin konuşma anından öncesine gönderimde bulunduğu saptanmıştır. Bu biçimbirim, belli yaş üstü ağız konuşucularınca Çatak ve Dokuzlar ağızlarında sıklıkla kullanılmaktadır.

-Ik biçimbiriminin Sarız ve yöresi Avşar ağızında saptanan kullanımları (Ayvaz 2013:103) (2) a, b, c, d ve e'de gösterilmiştir.

(2) a. ...**söleyik**...

'söylemiş'

b. ...**edik**...

'etmiş'

c. ...**sevinik**...

'sevinmiş'

d. ...**yağık**...

'yakmış'

e. ...**oluğ**...

'olmuş'

-Ik biçimbiriminin Sarız ve yöresi Avşar ağızındaki kullanımlarında yine üçüncü tekil kişiye ve eylemin konuşma anından öncesine gönderimde bulunmaktadır. Bu anlamda Çatak ve Dokuzlar ağızı ile koşuttur. Bu biçimbirimin farklı kişilere gönderimde bulunduğu kullanımlar da olabilir ancak biz derlemelerimiz esnasında bu kullanımları tespit edemedik.

2. Köfündere (Ödemiş) ağzında eylemin konuşma anından sonrasına gönderimde bulunan *-AcAk* biçimbiriminin yanı sıra *-Icl* biçimbirimi de belli yaş üzeri ağız konuşucularınca baskın olarak kullanılmaktadır.

Tablo 2’de Köfündere ile Sarız ve yöresi Avşar ağzındaki eylemin konuşma anından sonrasına gönderimde bulunan biçimbirimler gösterilmiştir. Ancak çalışmamızda ele alınan husus komşu ağızlarda kullanılmayıp Köfündere ağzında kullanılan *-Icl* biçimbirimidir.

Tablo 2. Eylemin konuşma anından sonrasına gönderimde bulunan biçimbirim

Köfündere Ağzı		Avşar Ağzı
gel-(e)cek	Komşu Ağızlarda: gel-(i)cik	gel-icik
gel-(i)cik	YOK¹	

-Icl biçimbiriminden ilk bahseden “*Gaziantep Ağzı-I*” adlı çalışmasıyla Ömer Asım Aksoy olmuştur (Aksoy 1945). *-Icl* biçimbiriminin Gaziantep yöresinden Çukurova ve Kırşehir yörelerine uzanan, Kayseri yöresi Avşar ağız bölgelerinde kullanıldığı bilinmektedir (Günşen 2006).

(3) a. ...tütün **dikciik**...(Köfündere)

‘Tütün dikeceğiz.’

b. ...onnarı **böyütcik** işde marTda... (Köfündere)

‘Onları büyüteceğiz işte martta.’

c. ...biz de **gelcik** siznän... (Köfündere)

‘Biz de sizinle geleceğiz.’

d. ...sen de **sevciij**... (Köfündere)

‘Sen de seveceksin.’

Köfündere ağzından derlenen (3) a, b, c, d örneklerine göre *-Icl* biçimbirimi eylemin konuşma anından sonrasına gönderimde bulunmaktadır. Her ne kadar örneklerden ikinci tekil ve birinci çoğul kişi kullanımlarını görsek de Köfündere ağzı konuşucularından *-Icl* biçimbiriminin diğer kişilerdeki kullanımlarının olduğu bilgisini edindik.

-Icl biçimbiriminin Sarız ve yöresi Avşar ağzında saptanan kullanımları (Ayvaz 2013:106) (4) a, b, c, d ve e’de gösterilmiştir.

(4) a. ... **birleşemicik**

‘birleşemeyeceğiz’

b. ...**bölüşücük**

‘bölüşeceğiz’

¹ bkz. Çakır 2020.

c. ... birleşiciñiz

'birleşeceksiniz'

d. ... tıraş edicik

'tırtaş edeceğiz'

e. ...ğına yahıçılar

'kına yakacaklar'

Sarız ve yöresi ağzına ait yukarıdaki örneklerde *-IcI* biçimbiriminin birinci, ikinci ve üçüncü çoğul kişi kullanımları görülmektedir. Bu kullanımların tümünde *-IcI* biçimbirimi, eylemin konuşma anından sonrasına gönderimde bulunmaktadır. Bu açıdan Köfündere ağzı ile Sarız ve yöresi ağzı arasında koşutluk vardır.

SONUÇ

Bu çalışmada kendilerini Avşar olarak tanıtan Kiraz'ın Çatak ve Dokuzlar köyleri ile Ödemiş'in Köfündere köyü ağzı, Avşar olduğu bilinen Sarız ve yöresi ağzı ile karşılaştırılmıştır.

Çatak ve Dokuzlar birbirinden ayrılan iki komşu köy iken Köfündere köyü Çatak veya Dokuzlar ile komşu değildir. Bu üç köyün ağzı kendi içinde pek çok noktada ortaklıklar gösterir. Ancak çalışma konumuz olmadığı için bu hususlara değinilmemiştir.

Çalışmada elde edilen bulgular aşağıda Şema 1'de gösterilmiştir.

Şema 1. Çatak, Dokuzlar ve Köfündere ağzı ile Sarız ve yöresi ağzındaki koşutluklar

Avşar ağzı yok olma tehlikesi bakımından kritik eşikte yer alan bir ağız olması bakımından başta Anadolu coğrafyasındaki Avşar ağızları olmak üzere İran ve Azerbaycan bölgesindeki Avşar ağızları derlenerek kayıt altına alınmalıdır. TDK tarafından hazırlanmakta olan Türkiye Türkçesi Ağız Atlası Projesinden elde edilen veriler ile İran ve Azerbaycan bölgesindeki Avşarların ağız özellikleri karşılaştırılarak Avşar ağzının atlası hazırlanabilir.

KAYNAKÇA

- Akar, Ali (2013). *Muğla ve Yöresi Ağızları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksakal, Ali (2013). *KIRAZ; Her Yönüyle Keles'ten Kiraz'a Yolculuk*. Kiraz: Kiraz Belediyesi Yayınları.
- Aksoy, Ömer Asım. (1945). *Gaziantep Ağzı- I*. İstanbul: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ayvaz, Mehmet Akif (2013). *Sarız ve Yöresi Avşar Ağzı*. Erciyes Üniversitesi. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri.
- Buran, Ahmet (1994). “-Ik Ekinin Anadolu Ağızlarında Kullanılışı.” *TDAY-Belleten* 42. s. 11-18.
- Buran, Ahmet (1996). *Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hâl) Ekleri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Caferoğlu, Ahmet (1995). *Güneydoğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Çakır, Aylin (2020). *İzmir İli Ödemiş-Kiraz-Beydağ İlçeleri Ağızları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ercilasun, Ahmet Bican (2006). *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Faruk, Sümer (1972). *Oğuzlar (Türkmenler) Tarihleri-Boy Teşkilatı-Destanları*. Ankara: Ankara Üniversitesi DTCF Yayınları.
- Gülensoy, Tuncer (1985). “Anadolu Ağızlarında Şimdiki Zaman Eki.” *Türk Kültürü Araştırmaları (Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu'nun Hatırasına Armağan)*. TKAE Yayınları. s. 281-295.
- Gülsevin, G. (2009). “Anadolu Ağızlarında Etnik (Boysal) Özellikler ve Çepni Ağızları Üzerine.” *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 4/3 Spring 2009.
- Korkmaz, Zeynep. (1956) *Güney-Batı Anadolu Ağızları Ses Bilgisi (Fonetik)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1971). “Anadolu Ağızlarının Etnik Yapı ile İlişkisi Sorunu.” *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*. s.21-46.
- Gülensoy, T. (1977). “24 Oğuz Boyunun Anadolu'daki İzleri.” *Türk Halkbilim Araştırmaları Yıllığı*. s.73-98.
- Günşen, A. (2006). “Anadolu Ağızlarında Farklı Bir Gelecek Zaman Eki ve Çekimi: -ı /-ici/-ucu /-ücü.” *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 1/2 Fall.
- Halaçoğlu, Y. (1973). “Hırka-i İslâhiye ve Yapmış Olduğu İskân.” İstanbul: *İÜEFTD* 27. s. 1-20.
- Karahan, Leyla. (1996). *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Sümer, Faruk (1991). Avşar. *İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. C. IV. s. 160-166.
- Sümer, Faruk (1992). *Oğuzlar (Türkmenler)*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları. s. 270-300.
- Yavuz, Behiç Galip. (1998). *Ödemiş Tarihi. İzmir: Ödemiş Belediyesi Yayınları*.
- Yavuz, N. (2012). “Fırka-i Islahiye Ordusunun Özellikleri ve Faaliyetleri.” *Akademik Bakış*. C.5. S.10. s. 113-127.

